

OLIMPIADA LECTURA CA ABILITATE DE VIAȚĂ
etapa națională, 4 aprilie 2014
Nivelul 3 – clasele a IX-a și a X-a

Înainte de a răspunde la cerințele formulate, citește cu atenție următoarele precizări:

- Toate subiectele sunt obligatorii.
- În cazul subiectelor care presupun încadrarea într-o limită de rânduri, vei numerota fiecare rând pe care îl vei scrie.
- În cazul cerințelor în care limita maximă de rânduri este precizată, nu se vor lua în considerare rândurile excedentare.
- Timpul de lucru este de 3 ore.

Citește cu atenție fiecare text de la cele trei subiecte, apoi cerințele și răspunde la fiecare dintre acestea.

SUBIECTUL I

30 de puncte

UMBRA VÂNTULUI

de Carlos Ruiz Zafón

(fragment)

În ziua când am împlinit șaisprezece ani, mi s-a năzărit cea mai proastă idee din câte îmi fusese dat să-mi treacă prin minte de-a lungul scurtei mele existențe. Cu de la mine putere și pe riscul meu, am hotărât să organizez o cină cu prilejul zilei mele de naștere și să-l invit pe Barceló, pe Bernarda și pe Clara. Tata era de părere că făceam o greșeală.

— E ziua mea, am replicat eu tăios. Muncesc pentru tine în toate celelalte zile din an. Măcar o dată, fă-mi plăcerea.

— Fă cum vrei.

Lunile din urmă fuseseră cele mai confuze din ciudata mea prietenie cu Clara. Nu mai citeam aproape deloc pentru ea. Clara evita sistematic orice prilej de a rămâne singură cu mine. Întotdeauna, când o vizitam, unchiul ei era de față, prefăcându-se că citește ziarul, ori Bernarda se materializa foindu-se prin preajmă și aruncându-mi priviri cu coada ochiului. Alteori, compania lua forma uneia sau mai multor prietene ale Clarei. Eu le numeam „brigada măicuțelor”, mereu atinse de o pudoare și de o înfățișare feciorelnică, patrulând în jurul Clarei cu un liturghier în mână și cu o privire polițienească prin care arătau limpede că eu eram în plus, că prezența mea o stânjenea pe Clara și pe toată lumea. Totuși, cel mai rău dintre toți era maestrul Neri, a cărui nefastă simfonie era tot neterminată. Era un tip ferchezuit, un filfizon din San Gervasio care, cu toate că își dădea aere de Mozart, mie, așa cum tot picura briantină, îmi amintea mai mult de Carlos Gardel [...]. Îl detestam de moarte. Antipatia era reciprocă. Neri se ivea mereu prin preajmă cu partiturile lui și cu atitudinea arogantă, uitându-se la mine de parcă eram un biet ucenic nedorit și punând tot felul de obstacole în calea prezenței mele.

— *Băiete*, nu cumva trebuie să pleci să-ți faci lecțiile?

— Iar dumneavoastră, *maestre*, nu aveți de terminat o simfonie?

În cele din urmă, uniți, mă dovedeau, iar eu mă îndreptam, înfrânt și cu capul plecat, dorindu-mi să fi avut melița lui don Gustavo ca să-l pot pune la punct pe încrezutul ăla.

De ziua mea, tata s-a dus la cuptorul din colț și a cumpărat cea mai bună prăjitură pe care a găsit-o. A așternut masa în tăcere, punând argintăria și vesela cea bună. A aprins lumânări și a pregătit o cină cu feluri de mâncare pe care le presupunea a fi favoritele mele. N-am schimbat un singur cuvânt toată după-amiaza. Când s-a lăsat seara, tata s-a retras în camera lui, și-a pus cel mai bun costum și s-a întors cu un pachet învelit în celofan pe care l-a așezat pe măsuța din sufragerie. Cadoul meu. S-a așezat la masă, a băut un pahar cu vin alb și s-a pus pe așteptat. Invitația spunea că cina era la ora opt și jumătate. La nouă și jumătate încă mai așteptam. Tata mă privea cu tristețe, fără să spună nimic. Mie îmi ardea sufletul de mânie.

— Probabil că ești mulțumit, am zis. Asta voiai?

— Nu.

Bernarda s-a prezentat o jumătate de oră mai târziu. Avea o față de înmormântare și un comision de la domnișoara Clara. Îmi dorea multă fericire, însă îi părea rău că nu putea lua parte la cina de ziua mea. Domnul Barceló fusese nevoit să absenteze din oraș câteva zile, pentru chestiuni de afaceri, iar Clara se văzuse obligată să-și schimbe ora de muzică cu maestrul Neri. Ea venise pentru că era după-amiaza ei liberă.

— Clara nu poate veni fiindcă are oră de muzică? am întrebat eu, uluit.

Bernarda și-a coborât privirea. Aproape că plângea când mi-a întins un pachetel care conținea cadoul ei și m-a sărutat pe amândoi obraji.

— Dacă nu vă place, se poate schimba, mi-a zis.

Am rămas singur cu tata, contemplând vesela cea bună, argintăria și lumânările ce se topeau în tăcere.

— Îmi pare rău, Daniel, a spus tata.

Am încuviințat în tăcere, ridicând din umeri.

— N-ai de gând să-ți deschizi cadoul? m-a întrebat.

Singurul meu răspuns fu ușa pe care am trântit-o când am ieșit. Am coborât scările furios, simțind cum din ochi îmi țâșneau lacrimi de mânie atunci când am ieșit în strada pustie, scăldată în frig și în lumină albastră. Aveam inima otrăvită, iar privirea îmi tremura. M-am apucat să umblu la voia întâmplării, ignorându-l pe străinul care mă observa nemișcat dinspre Puerta del Ángel. Purta același costum închis la culoare și avea mâna dreaptă vârâtă în buzunarul jachetei. Ochii săi oglindeau crâmpoșele de lumină la strălucirea unui trabuc. Șchiopătând ușor, a început să mă urmărească.

Am bătut străzile fără niciun țel mai bine de o oră, până când am ajuns la monumentul lui Columb. Am mers până la cheiuri și m-am așezat pe treptele care se scufundau în apele tenebroase, lângă cheiul șalupelor. Cineva organizase o excursie nocturnă și se puteau auzi râsetele și muzica plutind dinspre procesiunea de licăriri și reflexe din port. Mi-am adus aminte de zilele când tata și cu mine făceam traversada¹ în șalupe până la capătul digului. De acolo se puteau zări coasta cimitirului de pe muntele Montjuïc și orașul morților, infinit. Uneori eu salutam cu mâna, crezând că mama era acolo și ne vedea trecând. Tata repeta salutul. Nu ne mai imbarcasem de ani buni pe o șalupă, deși știam că, uneori, el se duce singur.

— O noapte numai bună pentru remușcare, Daniel, a spus un glas din întuneric. O țigară?

Am sărit în picioare cât ai clipi, simțind un frig subit în trup. O mână îmi oferea un chiștoc din beznă.

— Cine sunteți dumneavoastră?

Străinul a înaintat până în pragul beznei, lăsându-și chipul în umbră. O adiere de fum albastru ieșea din țigară. Am recunoscut de îndată costumul negru și mâna aceea ascunsă în buzunarul jachetei. Ochii îi străluceau ca niște mărgelile de sticlă.

— Un prieten, a zis. Sau asta nădăjduiesc să fiu. O țigară?

— Nu fumez.

— Bine faci. Din nefericire, n-am nimic altceva să-ți ofer, Daniel.

Glasul îi era nisipos, rănit. Târșăia cuvintele și suna stins și îndepărtat, ca discurile de șaptezeci și opt de turații pe minut pe care le colecționa Barceló.

— De unde știți cum mă cheamă?

— Știu multe despre tine. Numele contează cel mai puțin.

— Ce mai știți?

— Aș putea să te surprind, însă n-am nici timp, nici chef. E de-ajuns să-ți spun că ai ceva ce mă interesează. Și sunt dispus să-ți plătesc bine pentru asta.

— Mi se pare că mă luați drept altcineva.

— Nu, eu nu iau niciodată pe nimeni drept altcineva. Cu lucrurile mi se mai întâmplă, dar cu oamenii niciodată. Cât vrei pe ea?

— Pe ce?

— Pe *Umbra vântului*.

— Ce vă face să credeți că am așa ceva?

¹ traversadă, s. f. (Mar.) Traversare de către o navă a spațiului dintre două porturi situate pe maluri opuse.

— Asta e în afară de orice discuție, Daniel. E numai o chestiune de preț. De mult știu că o ai. Oamenii vorbesc. Eu ascult.

— Păi, probabil că ați auzit greșit. Eu nu am cartea asta. Iar dacă aș avea-o, n-aș vinde-o.

— Integritatea ta e admirabilă, mai ales în epoca asta de sicofanți² [...], dar cu mine nu-i nevoie să te dai în spectacol. Spune-mi cât. O mie de *duros*³? Pe mine banii mă lasă rece. Prețul îl stabilești tu.

— V-am mai spus: nici nu e de vânzare, nici n-o am, am replicat eu. V-ați înșelat, după cum vedeți.

Străinul a rămas tăcut, nemișcat, învăluit în fumul albastru al acelei țigări ce părea să nu se stingă niciodată. Am observat că nu mirosea a tutun, ci a hârtie arsă. Hârtie bună, de carte.

— Poate că tu ești cel care se înșală acum, a sugerat el.

— Mă amenințați?

— Probabil.

Am înghițit în sec. În pofida bravadei mele, individul acela băgase în mine groaza cea mai deplină.

— Și aș putea afla de ce sunteți atât de interesat?

— Asta e problema mea.

— E și a mea, dacă dumneavoastră mă amenințați ca să vă vând o carte pe care n-o am.

— Îmi placi, Daniel. Nu te dai la o parte și pari deștept. O mie de *duros*? Cuăștia ți-ai putea cumpăra o mulțime de cărți. Cărți bune, nu gunoaietele alea pe care le păstrezi cu atâta zel. Hai, o mie de *duros* și rămânem prieteni buni.

— Dumneavoastră și cu mine nu suntem prieteni.

— Ba suntem, însă tu încă nu ți-ai dat seama de asta. Nu te învinuiesc, cu atâtea lucruri pe cap. Ca prietena ta, Clara. Pentru o astfel de femeie, oricine își poate pierde mințile.

Pomenirea Clarei îmi îngheță sângele-n vine.

— Ce știți dumneavoastră despre Clara?

— Aș îndrăzni să spun că știu mai multe decât tine și că s-ar cădea s-o uiți, deși știu că n-ai s-o faci. Am avut și eu șaisprezece ani...

O teribilă certitudine mă lovi dintr-o dată. Bărbatul acela era străinul care o abordase pe Clara pe stradă, incognito. Era real. Clara nu mințise. Individul a făcut un pas în față. M-am retras. Nu-mi fusese așa de frică în viața mea.

— Clara n-are cartea, e bine s-o știți. Să nu mai îndrăzniți să vă atingeți de ea.

— Prietena ta mă lasă rece, Daniel, și într-o zi îmi vei împărtăși același sentiment. Ceea ce vreau eu e cartea. Prefer s-o obțin cu binisorul, pentru ca nimeni să nu iasă păgubit. Am fost limpede?

În lipsa unor idei mai bune, m-am apucat să mint ca un nemernic.

— O are unul pe nume Adrián Neri. Muzician. Poate că asta vă spune ceva.

— Nu-mi spune nimic, și așa-i lucrul cel mai rău care se poate zice despre un muzician. Ești sigur că nu tu l-ai scornit pe Adrián Neri așa?

— Ce n-aș da!

— Atunci, fiindcă se pare că sunteți atât de buni prieteni, poate că reușești să-l convingi tu să ți-o înapoieze. Asemenea lucruri se rezolvă fără nicio problemă între prieteni. Sau preferi să i-o cer prietenei tale Clara?

Am tăgăduit.

— Am să vorbesc cu Neri, însă nu cred să mi-o înapoieze sau că o mai are, am improvizat eu. Dar dumneavoastră de ce vreți cartea asta? Să nu-mi spuneți că vreți s-o citiți.

— Nu. O știu pe de rost.

— Sunteți colecționar?

— Cam așa ceva.

— Mai veți și alte cărți de Carax?

— Le-am avut cândva. Julián Carax e specialitatea mea, Daniel. Cutreier lumea căutându-i cărțile.

² sicofant, s. m. Denunțator, delator.

³ *duros*, s. m. Veche monedă de argint spaniolă. Numele informal al monedei spaniole de cinci pesetas.

— Dar ce faceți cu ele, dacă nu le citiți?

Străinul a emis un sunet surd, agonic. Au trecut câteva secunde până să-mi dau seama că râdea.

— Singurul lucru care trebuie făcut cu ele, Daniel, replică el.

Scoase atunci o cutie de chibrituri din buzunar. Luă unul și-l aprinse. Flacăra îi lumină pentru prima oară chipul. Sufletul îmi îngheță. Personajul acela nu avea nas, nici buze, nici pleoape. Fața lui era doar o mască din piele neagră, cicatrizată, devorată de foc. Acela era țesutul mort pe care îl atinsese Clara.

— Să le ard, murmură el, cu glasul și privirea otrăvită de ură.

O adiere a brizei îi stinse chibritul dintre degete și chipul lui rămase din nou ascuns în beznă.

— O să ne mai vedem, Daniel. Eu nu uit niciodată o față și cred că, începând de azi, nici tu, zise el încet. Spre binele tău și al prietenei tale Clara, am încredere că vei lua decizia corectă și că vei lămuri acest subiect cu domnul Neri, care în mod sigur are un nume de filfizon. Eu nu m-aș încrede în el nici cât negru sub unghie.

Dintr-o dată, străinul se întoarse și o porni spre cheiuri, o siluetă evaporându-se în beznă, învăluită în râsul ei contrafăcut.

(Traducere în limba română de Dragoș Cojocaru)

A. (4 puncte: 1 punct pentru fiecare răspuns corect)

Scrie, pe foaia de concurs, litera corespunzătoare răspunsului corect.

1. Prietenia dintre Daniel și Clara se baza pe faptul că:

- a. Daniel îi cânta Clarei;
- b. Daniel îi citea fetei;
- c. Daniel o apăra de Neri;
- d. Daniel era confidentul fetei.

2. La ce oră a ajuns Bernarda acasă la Daniel?

- a. la opt și jumătate;
- b. la nouă;
- c. la nouă și jumătate;
- d. la zece.

3. Străinul îl consideră pe Daniel:

- a. un colecționar de cărți bune;
- b. un mincinos;
- c. un tânăr integru;
- d. un tânăr sicofant.

4. Autorul cărții „Umbra vântului” este:

- a. Barceló;
- b. Julian Carax;
- c. Carlos Gardel;
- d. Adrian Neri.

B. (4 puncte: 0,5 p. pentru fiecare idee plasată corect)

Stabilește ordinea logică și temporală a următoarelor idei ale textului, apoi notează pe foaia de concurs doar cifrele corespunzătoare acestora, într-o casetă similară celei de mai jos:

--	--	--	--	--	--	--	--

- 1. Bernarda îi aduce un cadou lui Daniel.
- 2. Daniel pleacă supărat de acasă.

3. În lumina chibritului, Daniel vede chipul străinului.
4. Străinul îi cere lui Daniel cartea „Umbră a vântului”.
5. Străinul îi oferă lui Daniel o mie de *duros*.
6. Străinul îi spune lui Daniel că nu îl interesează Clara.
7. Tatăl îi pregătește lui Daniel o cină specială.
8. Un străin îi oferă lui Daniel o țigară.

C. (12 puncte: 3 puncte pentru răspunsul corect la fiecare dintre cerințe)

Răspunde, pe foaia de concurs, prin enunțuri, la fiecare din următoarele cerințe:

1. Din text reiese că pentru tatăl lui Daniel cina prilejuită de aniversarea zilei de naștere a fiului său este un moment important. Menționează trei aspecte care susțin acest lucru.
2. Precizează ce se poate înțelege despre mama lui Daniel, din fragmentul în care este evocată aceasta.
3. Explică semnificația scrierii cu caractere italice a cuvintelor din următorul schimb de replici:
„— *Băiete*, nu cumva trebuie să pleci să-ți faci lecțiile?
— Iar dumneavoastră, *maestre*, nu aveți de terminat o simfonie?”
4. În text apar următoarele secvențe:
„Străinul a rămas tăcut, nemișcat, învăluit în fumul albastru al acelei țigări ce părea să nu se stingă niciodată. Am observat că nu mirosea a tutun, ci a hârtie arsă. Hârtie bună, de carte.”
„Scoase atunci o cutie de chibrituri din buzunar. Luă unul și-l aprinse. Flacăra îi lumină pentru prima oară chipul. Sufletul îmi îngheță. Personajul acela nu avea nas, nici buze, nici pleoape. Fața lui era doar o mască din piele neagră, cicatrizată, devorată de foc. Acela era țesutul mort pe care îl atinsese Clara.
— Să le ard, murmură el, cu glasul și privirea otrăvită de ură.”

Prezintă relația care se poate stabili între aceste secvențe.

D. (10 puncte)

Într-o discuție pe care o ai cu un coleg care a citit și el fragmentul din romanul *Umbră a vântului* de Carlos Ruiz Zafón, acesta afirmă că străinul nu este altceva decât o oglindă pusă în fața personajului principal, un inițiator.

Redactează un text de 20-30 de rânduri, alcătuit din 4 replici prin care se continuă dialogul dintre voi doi, pe marginea ideii colegului tău și prin raportare la fragmentul citat.

SUBIECTUL al II-lea

20 de puncte

Adina: Zilele trecute vorbeam cu o prietenă despre reclamele stradale. Ea îmi mărturisise că se simte agasată de toate panourile acelea publicitare care sufocă centrul marilor orașe, mie însă mi se pare că reclama stradală conferă un aspect cosmopolit orașului. Știu că sunt într-un mare oraș atunci când centrul lui arată ca un pom de Crăciun noaptea. Aș putea chiar să știu că trec pe deasupra unui mare oraș cu avionul noaptea și să-i simt pulsul colorat. Muzeele, statuile, parcurile frumoase ale marelui oraș nu țipă, sunt prezențe discrete pe care le descoperi în plimbări lungi pe străzile întortocheate ale marelui oraș. Dar reclamele stradale? Pline de lumină, de culoare, de frumusețe sunt curtezanele marelui oraș; nu le dorim prezența, dar ne uităm invidios cu coada ochiului după ele. Uneori sunt un real sprijin pentru cumpărătorul incert. Mie îmi plac și îmi vine greu să îmi imaginez Bucureștiul fără ele. Să fiu oare o victimă a consumismului? Sau a kitsch-ului urban? Cine știe...

Lucian: În cazul Bucureștiului, mi se pare că publicitatea stradală este prea stridentă, sufocantă și lipsită de stil. Am în minte Piața Unirii cu acele pânze întinse peste fațadele blocurilor. Însă probabil piața ar fi arătat și mai urât fără ele... Mi-ar plăcea ca reclamele stradale să dispară, așa ca într-un oraș din Brazilia. În Sao Paulo, în 2006, primarul a interzis panourile publicitare amplasate pe imobile sau independent, afișele de pe autobuze sau de pe alte mijloace de transport, ba chiar și firmele inscripționate ale sediilor comerciale. Inițial, cetățenii au reacționat, susținând că reclamele înfrumusețază orașul, dar un sondaj efectuat de primărie după cinci ani

arată că 70% din locuitori agreează dispariția panourilor publicitare și a altor reclame, care mai mult poluau, decât înfrumusețau mediul urban.

Miriam: Sunt pro. Panourile publicitare dau farmec orașului. Știu că spoturile și afișele au două componente: artistică și comercială. Partea artistică e indiscutabil „de văzut”. E adevărat că reclamele stradale sunt agasante, dar până la urmă te obișnuiești cu ele. Unele sunt fascinante, altele de-a dreptul plictisitoare, dar toate duc la conturarea imaginii unui oraș dinamic și cosmopolit care renunță prea ușor la farmecul de odinioară în favoarea unei dezvoltări rapide și haotice.

Cosmin: Hai, măi Adina, ce ai cu reclamele stradale acum? Pe de o parte, ele sunt cel mai bun mijloc pentru a masca unele clădiri aflate în construcție sau reamenajare și reprezintă o modalitate de a face bani pentru rehabilitarea clădirilor aflate în zone centrale. Pe de altă parte, există modalități multiple de expunere a publicității stradale astfel încât să nu fie percepută ca fiind agresivă, de exemplu panourile de dimensiuni medii de pe stâlpii de electricitate. În plus, reclamele stradale îți aduc o informație pe care nu o conștientizezi din cauza sentimentului de indiferență față de reclame, dar pe care o folosești atunci când ai nevoie de ea. Apoi, din punct de vedere economic, sunt mai eficiente decât multe alte forme de advertising. Într-adevăr, nu arată tocmai bine reclamele stradale din material textil de mari dimensiuni care, după o anumită perioadă, capătă un aspect neîngrijit, iar cele luminoase sunt enervante noaptea: îți luminează camera și nu prea poți să te odihnești (chiar dacă tu afirmi sigur și răspicat că datorită lor nu mai ai nevoie de surse de energie).

(Text adaptat după comentariile de pe <http://kalleya.blogspot.ro/2007/10/pro-sau-contra-reclame-stradale.html>)

A. (10 puncte: 2 puncte pentru fiecare răspuns corect)

Formulează, sub formă de enunțuri, răspunsuri la fiecare din următoarele cerințe, prin valorificarea textului citat:

1. Menționează două motive pentru care Adina preferă reclamele stradale.
2. Transcrie, din răspunsul lui Lucian, o opinie și un fapt.
3. În răspunsul lui Miriam există o contradicție. Explică în ce constă aceasta.
4. Precizează, valorificând răspunsul lui Cosmin, două avantaje ale reclamelor stradale.
5. Prezintă, într-un text de 4-8 rânduri, prin ce se deosebește răspunsul lui Cosmin de al celorlalți.

B. (10 puncte)

Păreră căruia dintre cei patru comentatori ți s-a părut cea mai apropiată de punctul tău de vedere? Redactează un text de cel mult 20 de rânduri, în care să-ți motivezi opțiunea, întărind unul din argumentele comentatorului respectiv și dezvoltând un nou argument.

SUBIECTUL al III-lea

10 puncte

Imaginează-ți că te afli în Atena (Grecia) și folosești metroul ca mijloc de transport. Privește imaginea care reprezintă schema metroului din acest oraș și citește următoarele informații:

line (engl.) - linie

ISAP- Metroul electric

SUBURBAN RAILWAY – metroul suburban (face legătura între Atena și orașul Corint, aflat la 80 de km de Atena).

NATIONAL RAILWAY STATION – gara.

PARKING – parcare.

1. Ai ajuns în Atena cu avionul, iar hotelul tău se află lângă stația de metrou Omonia. Prezintă cum vei proceda pentru a ajunge la destinație, fără să schimbi decât o dată linia de metrou.
2. Printre obiectivele tale turistice se află portul Pireu (Piraeus). Dacă vei pleca din stația Omonia, la a câta stație vei coborî?
3. Te afli în stația Akropoli și trebuie să ajungi în Irini. Pentru aceasta, trebuie să folosești două dintre liniile metroului din Atena. Precizează, pentru fiecare dintre liniile folosite, numele stațiilor care sunt capete de linie, respectând direcția de mers a metroului.
4. Explică, în cel mult 10 rânduri, utilitatea folosirii culorilor în cadrul schemei metroului.

ATTIKO METRO
 OPERATION COMPANY S.A.

